

DE LA TENDINȚE TEHNICE LA DISCUȚII ANALITICE ÎN CUANTIFICAREA INFLAȚIEI

FROM TECHNICAL BIASES TO ANALYTICAL ISSUES IN INFLATION ANALYSIS

LUPU DIANA VIORICA

Universitatea "Petre Andrei" Iași

Abstract. *In general, in literature on price level measurement admits that CPI computation might be subject to a number of biases as measure of the "true" movement in aggregate prices. The analysis of biases in official inflation statistics is usually dealt with by referring to the objective of estimating the cost of maintaining a given standard of living, which is assumed to be a better approach to the inflation problem than calculating the overall CPI. It is the purpose of this article to provide a critical assessment of the methodology used in aggregate price measures, moving from an essentially microeconomic insight, in the first section, towards a relatively new macro-theoretical paradigm that we shall introduce in the second section at an intuitive level.*

1. Probleme în măsurarea indicelui total al prețurilor

Vorbind în linii mari, criticii sunt de acord că printre variatele defecte de care IPC suferă, cele mai importante sunt eșecul de a aprecia cu adevărat substituția dintre articole de consum în modele de cheltuieli în gospodării, și dificultatea în capturarea schimbării calității bunurilor și serviciilor care intră în coșul de cumpărături. Efectul întârziat, împreună cu dificultatea comportării când apar noi produse, formează așa numita tendință "compozițională" – potrivit terminologiei propusă de Cunningham [2]. Este mai bine să ne aducem aminte ca totalizarea informației prețului într-un indice per-total poate da naștere la o tendință de formulă în IPC, din moment ce formele funcțiunile folosite în analiza indicelui de preț deja diferă din punct de vedere matematic [15]. Cum deja am notat, același set de informație netotală poate într-adevăr produce câteva estimări diferite asupra mișcării prețului total, conform căruia formula număr – indice este aleasă pentru acel scop. Acum, alegerea formulei, o serie de imperfecțiuni încă mai afectează IPC ca un instrument exact de măsurat al inflației, în ciuda dovezii incostestabile conform căreia "indicele prețului de consum este unul dintre cele mai bine cercetate și executate programe statistice (din economia pieței moderne)" [13].

Aceste imperfecțiuni în măsurarea prețurilor totale și de aici asupra ratei de variație a celui recent, poate fi clasificat în două categorii, în conformitate cu efectul lor asupra nivelului prețului măsurat sau dacă sistematic se supraapreciază creșterile de preț. În general, erori rezultate de la substituția consumatorilor de bunuri de-a lungul timpului au un efect nedeterminat asupra nivelului prețului, deoarece aceste substituții pot rezulta din diferite forme de comportament, altul decât cele smulse de diferențele prețului observat și, la nivel statistic ar putea să nu fie captate corect de tehnicile de luare de mostre. Pe de altă parte, eșecul de a lua seama de noi bunuri care intră pe piață dar și de a măsura cu acuratețe modificările de calitate în bunurile existente, pot împărtăși o tendință sistematică asupra măsurării variației prețurilor, aceasta întâmplându-se din cauza "ciclului prețului" urmat de orice bun și din cauza creșterii în timp a calității.

2. Cauze analitice ale problemei de măsurare a inflației

În 1930, Keynes știa deja că analiza prețului total este o procedură imperfectă în aprecierea inflației, și grija sa trebuie menționată în totalitate.

Majoritatea dintre noi am fost educați să folosim astfel de indici și fără atenționare suficientă, în timp ce nu ar mai fi disponibil nimic mai bun, cu toate că aceste divergențe actuale dintre cei doi indici și Puterea de Cumpărare a Banilor ar putea fi, dacă am calcula, de o importanță majoră și teoretică și practică [8].

În afara tuturor tendințelor metodologice implicate în măsurarea tradițională a inflației, este un acord unanim printre economiști că orice indice al prețului total nu contează la fel, sau omite unele obiecte importante ale cheltuielii cum ar fi unele bunuri publice și servicii personale [8]. Cu toate acestea, problema reprezentării obiectelor selectate a fost tratată ca o problemă de probare în majoritatea cercetărilor academice asupra indicilor prețului total. Cu alte cuvinte, din cauza abordării empirice învingătoare asupra măsurării inflației, economiștii s-au concentrat asupra necesității informației microeconomice pentru un anumit număr de varietăți ale unor anumite produse, în loc să extindă analiza asupra economiei naționale ca un tot unitar. În special, multă discuție despre analiza prețului total s-a axat pe (deseori ascunsă) ipoteza că acele varietăți neselectate pentru construirea indicelui de preț se mișcă împreună cu acele varietăți care sunt incluse în coșul reprezentativ. Astfel, atitudinea majorității oamenilor de știință, cel mai bine arătată de Triplett (1975), este aceea de a presupune că mecanismele prețului pentru Mercedes și Jaguar, sau rac și scoici (din care nici una nu are preț deocamdată) pot fi approximate de schimbările de preț la Chevrolet și Volkswagen, sau ton la conservă și pește înghețat (ce sunt exemple de varietăți de produse ce au preț pentru IPC la componente de "automobile" și "pește") [15].

Într-adevăr, dacă unul examinează problema numărului de indice, celălalt conchide că validitatea analizei indicelui de preț este restrictivă la o mostră specifică de bunuri și servicii, și că selectarea articolelor de consum este direcționată să nu pună în pericol conceptul de indici ai prețului total. Recent, Heymann și Leijonhufvud au adus o critică elegantă analizei convenționale a inflației, care aduce în față slăbiciunile fundamentale ale compilației IPC și ICDT - cum deja am notat. Folosind cuvintele lor, *rata inflației luată individual este o construcție de indici statistici care poate avea o mică relevanță de comportament cu referire la indivizii care cumpără coșuri de bunuri ce diferă de coșul IPC* [6]. Relatat oarecum diferit, aceasta înseamnă că nu este nici o rațiune economică cu referire la aprobarea că schimbările din cadrul articolelor neselectate, sunt paralele cu cele ale produselor "representative". Și de asemenea nu este nici o justificare conceptuală pentru a elimina anumite varietăți ale unui anumit bun din procedura de măsurare a inflației.

Această concluzie îngrijorătoare poate fi subliniată ca o apreciere generală de gândire macroeconomică. Admițând forța analizei indicelui de preț ca o măsurare adecvată a mișcării în prețurile totale pentru o gamă de produse, putem afirma în continuare că acest cadru al cercetării nu furnizează o măsurare satisfăcătoare a puterii de cumpărare a banilor asupra bunurilor casnice. Un punct important, dar prea des neglijat ce reiese dintr-o lucrare renumită a lui Laidler și Parkin este că *analiza procesului inflaționist trebuie să implice studiul întregului sistem economic și nu doar a uneia sau două piețe izolate* [10]. Cu toate acestea, pare chiar trivial să aduci în atenție faptul că măsurarea inflației prin schimbările aduse în special unui nivel de preț eșuează în a ține seama de piețele pentru bunuri produse ca un întreg.

În *Tratat de Monedă*, Keynes a scos bine în evidență (într-o declarație complexă) faptul că *cumpărătorul puterii banilor [este] puterea banilor de a cumpăra bunurile și*

serviciile în cumpărare pentru scopul de consumare de la comunitatea cheltuielilor individuale, venit al banilor [8]. Deci, venitul este esențial, definit de totalul producției interne, pentru că este rezultatul modernizării tuturor costurilor de producție. *În fiecare perioadă să zicem fiecare lună, suma tuturor formelor de intrare de către angajat, conține toată gama de noi bunuri ce vin din producție* [12]. Când ajungem exact în inima problemei este important să spunem că, în fiecare perioadă, obiectul cheltuielilor la nivel macroeconomic (ce este întregul set de unități economice) este provizia totală curentă de bunuri și servicii produse în aceeași economie. În analiza inflației, un principal efect al aplicării indexării prețurilor cu forța este astfel sugerată dintr-o simplă reprezentare în care venitul este definit de serviciul producției interne.

Acum, Fortin menține ideea că *aici sunt întradevăr două căi de a măsura debitul valorii bunurilor și serviciilor, prin consum și prin producție. Ele nu sunt la fel din două motive. Primul, nu consumăm toată producția noastră, în plus la bunurile de consum noi facem investiții cu bunuri și bunuri pentru export. Al doilea motiv este că noi nu producem tot ce consumăm, de astfel importăm din străinătate* [3].

Din profilul microeconomic, măsurile noului produs intern trebuie logic să fie luat în cursul producției totale ca atunci când este luată în sfera consumului total. Implicit din acest punct de vedere este ideea că banii veniți pot analitic să fie împărțiți (1) *care au fost câștigați de producția de consum de bunuri și respectiv de investiția de bunuri*, (2) *care se extind în consum de bunuri, respectiv economii* [8]. Referitor la problemă, noi investigăm, sensurile ce dintr-un punct de vedere economic este ireal să afirmi că consumul se referă doar la distrugerea psihică (sau transformare). Deja am scos în evidență faptul că trecerea unui bun de uz cu perioadă lungă (să zicem o mașină) anulează din câmpurile economice, în exact acel moment în care plata introdusă este în evidența contabilă. Dacă definim ca investiții sau capital acele bunuri cumpărate de firmă care contribuie la producție, accentuând faptul că profiturile sunt cuprinse în procedurile date în remunerare la serviciile productive în sensul în care ele sunt un venit pe care băncile îl transferă firmelor în produs de piață [1] – noi înțelegem fără să împingem analiza mai departe faptul că venitul cheltuit în cumpărarea acestor acțiuni/investiții de bunuri sunt părți din noua producție de produs. Prin urmare excluderea lor din coșul pieței IPC adăugând la dezavantajele măsurilor inflației convenționale, contrar la declarația [14] ce include prețurile de achiziționare a acțiunilor în IPC, compromițând indexarea prețurilor, abilitatea să urmărească inflația cu acuratețe.

Cum am sugerat, un punct crucial îl au concernele internaționale și în particular fenomenul inflației importate. Ceea ce este de fapt remarcabil aici este din nou performanța problematică al IPC în măsurarea inflației pentru toată economia națională. Prin ignorarea schimbărilor în prețurile la bunurile exportate (prin definiție doar articolele achiziționate din interior pot intra în respectivul coș al pieței) IPC-ul pierde o parte importantă din noua producție.

Din acest punct de vedere, deflatorul PIB pare a fi, în principiu, un estimator mai bun al puterii de cumpărare al banilor, pentru că acesta include atât prețurile unor bunuri din export cât și pe cele a unor bunuri din import. Însă, din punct de vedere metodologic, indicatorul PIB, nu este mai bun decât IPC, pentru că redactarea sa este bazată pe aceeași indicatori de evaluare pentru cele mai multe dintre articolele studiate în analiza prețului agregat [11]. *Totuși, indicele PIB ne prezintă mai multe dintre neajunsurile tehnice ale indicatorului CPI* [14] și de aceea nu poate surprinde adevăratele mișcări inflaționiste. O analiză mai amănunțită trebuie găsită, una care să treacă dincolo de teoria lui Keynes care susține că: *efortul uman și utilizarea de produse economice sunt în definitiv ultimele care*

contează, singurile prin care tranzacțiile economice capătă importanța și, toate celelalte forme de cheltuieli sunt importante prin legătura pe care o au mai devreme sau mai târziu cu eforturile producătorilor sau cu cheltuiala consumatorilor [8].

Este binecunoscută ideea că pentru legătura dintre produsele utilizate pentru stabilirea mișcărilor de preț sunt utilizate următoarele studii statistice ale bunurilor și serviciilor obținute de un grup de referință de menaje, într-un an de referință. Întrădevăr, este necesară accentuarea ideii: *oameni diferiți cumpără produse diferite în momente diferite* [4]. De la redactarea rezultatelor empirice IPC, de când acestea sunt de obicei aplicate pe diferite seturi de unități de consum (de exemplu, salariații și șomerii, familiile cu venituri mari și mici, pensionarii și invalizii), și pentru scopuri diferite (de exemplu, indexarea cheltuielii guvernamentale sau contracte private) un număr mare de autori au investigat ce tipuri de unități de măsură introduce această practică în analiza indicelui de preț. În particular, *o parte din autori au sugerat că diferite grupuri din populație sunt predispuse să experimenteze mai repede sau mai încet creșterea costului de trai înregistrată de schimbările în IPC* [16]. În timp ce acest subiect de redistribuție este încă unul pus sub semnul întrebării, este unanim acceptat ca indicele de preț nu se ia în considerare și pentru diferite cheltuieli ordinare a unor grupuri economice specifice.

Acum, analiza în acest cadru ar trebui să meargă dincolo de impactul inegal distribuit a inflației asupra unor subgrupuri din economie. În particular, la nivel conceptual, cineva ar putea întreba dacă un eșantion reprezentativ al bugetului susținătorilor de familie poate fi utilizat în mod normal pentru evaluarea puterii monedei naționale în raport cu produsul intern. Să încercăm să clarificăm linia de bază a argumentului care acum ar trebui să fie familiar cititorului.

Prin analogie cu discuția precedentă, caracteristica esențială a aceste abordări este determinarea factorului de evaluare a validității analizei indicelui de preț ca un înlocuitor pentru măsurarea inflației ce trebuie să se bazeze pe linia macroeconomică a viziunii. Văzut simplu, esența argumentului constă în aceea de a considera dacă un eșantion al populației studiat sau nu poate contabiliza cererea totală extinsă asupra întregii economii. Răspunsul este negativ. Deși sunt foarte utile, studiile referitoare la cheltuiala de consum poate viza întreaga cerere, pentru că metoda de eșantionare contrastează cu o percepție a întregii economii. Intuitiv, cele mai acurativ realizate eșantioane ale unităților economice poate reflecta doar o parte a cheltuielii macroeconomice curente. Prin definiție, orice subgrup de susținători de venituri are întrădevăr o fracțiune din venitul în bani. În timp ce efectul creșterii de preț raportat la diferite unități de consum poate întrădevăr fi studiat, prin estimarea atât a cererii agregate cât și elasticității veniturilor pe tipologii certe de susținători, este imposibilă afirmarea cu certitudine a ceva în legătură cu puterea de cumpărare a banilor (produsul intern brut) când te confrunți cu o problemă inflaționistă la nivelul întregii economii. Acest punct este fundamental, deși până în prezent nu a fost atins de economie.

3. Problema agregării datelor microeconomice

În esență, analiza efectivă a cererii totale cu ajutorul unui eșantion particular de populație precum și al ofertei totale cu ajutorul unui coș de piață poate consta în conceptualizarea paradigmei dominante a microeconomiei așa cum există în știința agregării datelor atât asupra agenților economici cât și a mărfurilor/bunurilor. Modelele curente macroeconomice suferă, într-adevăr, de o problemă gravă, cunoscute sub numele de problema agregării. Aceasta temă nu este nicidecum nouă [9], și s-a scris destul de mult despre aceasta. În termenii cei mai de bază, problema agregării are două fațete. Pe de o parte,

presupunând faptul că este posibil să se construiască un sistem macroeconomic consistent/viabil prin agregarea datelor atât asupra indivizilor cât și asupra bunurilor, metoda menținută a analizei economice postulează că relațiile macroeconomice sunt o replică – pe o scară mai largă a relațiilor microeconomice cercetate. Astfel, care sunt valabile pentru individ se presupune că țin, de asemenea, și de nivelul de agregare sau se referă la economie ca întreg. Pe de altă parte, în conformitate cu acest studiu este rezonabil să se analizeze comportamentul economic al populației (care este un grup de indivizi) prin conceperea și modelarea comportamentului unui agent tipic sau reprezentativ și prin transferarea rezultatelor la nivelul agregării. Aceasta este de fapt una din presupunerile cheie făcută poate în metoda cel mai larg folosită, de studiere a macroeconomiei, care modelează relațiile structurale într-o economie națională prin dezvoltarea stărilor comportamentale individuale și aplicarea acestora la studiul comportamentului agregat. O expresie recentă a acestui studiu a fost rezumată de către Hartley în lucrarea sa critică privitoare la „Agentul reprezentativ în macroconomie”, în felul următor: *”Primul pas este să notezi problema cu care te confrunți prin agentul microeconomic în termenii parametrilor fundamentali. Se presupune că acest agent este reprezentativ și se presupune că soluția la această problemă ține de macroconomie”* [5].

Astfel, atunci când se investighează problema măsurării (și a controlului) inflației în economia națională poți fi tentat să obții din rezultatele agregate ale unei cercetări privind costul de consumator particular – realizat cu un eșantion specific de agenți „reprezentativi” un fel de comportament de consum sintetic și în mare măsură ipotetic, care ar trebui să țină întreaga economie în condițiile unei cercetări atente. Relațiile efective observate între un subset de deținători de venit, pe de o parte, și un subset de bunuri casnice și servicii, pe de altă parte, se presupune astfel că sunt valabile pentru întregul sistem economic, fără nici o îndoială privind chiar metode de agregare. În mod clar, că se ia în considerație economia națională și modelată ca și cum ar fi formată dintr-un mare număr de agenți, din care toți au exact același comportament economic precum grupul de referință de indivizi studiată prin agențiile statistice la nivelul națiunii. Tendințele metodologice care apar la măsurarea prețurilor agregate, descrise mai sus, pot fi, așadar, în cele din urmă o amprentă a slăbiciunilor analitice ale unei strategii de cercetare care reduce fenomenul macroeconomic la agregare - atât asupra agenților cât și asupra bunurilor – magnitudinilor/dimensiunilor microeconomice. Însăși, acest punct a trecut neobservat în literatura de specialitate privitor la măsurarea nivelului prețurilor.

În concluzie, această metodologie, deși atât de acceptată, cu greu face dreptate naturii problemei macroeconomice, și anume alterării relației dintre bani și producție. În ceea ce privește analiza inflației, realizarea macroeconomiei prin agregate (de mărimi microeconomice) atrage după sine o viziune redusă asupra situației reale, deoarece nu ia în considerare ceea ce Ingham [7] descrie drept condițiile social structurale necesare existenței banilor. Pentru a fi mai preciși fără însă a anticipa, trebuie să ne întrebăm dacă această metodă de a calcula și puterea de reprezentare al oricărui index de preț pot justifica influența puterii de cumpărare a banilor asupra randamentului total vandabil. În ceea ce privește alegerea formei funcționale indicelui, am observat că folosirea formulei Laspeyres a fost puternic criticată de către economiștii matematicieni și de staticienii profesioniști, fără însă a propune o soluție mai bună.

Ormerod rezumă și susține că principiile macroeconomice ale unei economii monetare nu pot fi deduse din simpla extrapolare a comportamentului indivizilor ce o compun: “Totalul este diferit de suma părților ce îl compun. Societatea există într-adevăr”.

Prin urmare, nevoia unei macroanalize, organice și complet mature derivă, în cele din urmă, din observația că o paradigmă fundamental atomistă nu poate evalua desfășurarea sistemului economic ca un întreg. Probleme microeconomice necesită teorii microeconomice deși anumite considerații macroeconomice ar putea contribui la rezolvarea lor. Pe de altă parte, problemele macroeconomice nu pot fi analizate cu succes în termeni microeconomici. De fapt, o macroeconomie nu se poate baza pe fundații microeconomice. Diferența conceptuală dintre micro și macroeconomie este cât se poate de clară și operațională, și argumentul cel mai puternic e faptul că analogiile între legile micro și macroeconomice pot fi înșelătoare, dacă nu chiar total eronate. Cu alte cuvinte, un fenomen macroeconomic nu reprezintă suma datelor microeconomice.

Prin urmare, ceea ce ar trebui reținut este că nici un agregat de măsurare a prețului nu poate justifica fenomenul inflației, din moment ce orice indice de preț se bazează (deși din motive neîntemeiate) pe strategia de cercetare a macroeconomiei prin agregare. Tipul de rezultat pe care îl căutam este în cele din urmă similar demonstrației că, pentru a-l cita pe Schumpeter, este posibilă, așa cum am arătat, introducerea banilor la baza analizei economiei generale fără a adopta metoda agregatelor. Pentru a fi cât mai clari, scopul nostru este să demonstrăm că o analiză cu adevărat macroeconomică (a variației) puterii de cumpărare a banilor trebuie să renunțe la orice viziune globală asupra economiei naționale și să accepte o teorie modernă a banilor care să înlocuiască cu succes reprezentarea dihotomică a economiei monetare de producție.

BIBLIOGRAFIE

1. **Cecini, A., 1995** - *Monetary Theory, National and International*. Ed. Routledge, London, p.52-53.
2. **Cunningham A.W.F., 1996** - *Measurement bias in price indices: an application to the UK's RPI* Bank of England Working Paper, p.12.
3. **Fortin, P., 1990** - *Do we measure inflation correctly ?* in *Zero Inflation: the Goal of Price Stability*. R.G. Lipsey, C.D. Howe Institute, Toronto, p.110
4. **Griliches Z., 1997** - *Commentary*. Federal Reserves Bank of St. Louis Review, p.171
5. **Hartley J.E., 1997** - *The Representatives Agent in Macroeconomics*. Ed. Routledge, London, p.26
6. **Heymann D., Leijonhufvud A., 1995** - *Hight Inflation*. Clarendon Press, Oxford, p.41
7. **Ingham G., 1996** - *Money is a social relation*. Review of Social Economy, no.54, p.509
8. **Keynes J.M., 1930** - *A Treatise on Money*. Ed. Macmillan, London, p.57-58, 67, 134
9. **Klein L.R., 1946** - *Remarks on the theory of aggregation*. Econometrica, p.303-312
10. **Laidler D., Parkin M., 1975** - *Inflation: a survey*. Economic Journal, no.85, p.796
11. **Moulton B.R., 1996** - *Bias in the consumer price index: what is the evidence?* Journal of Economic Perspectives, no.10, p.160
12. **Schmitt B., 1996** - *Unemployment: is there a principal cause?*, in *Inflation and Unemployment: Contribution to a New Macroeconomic Approach*. A. Cencini and M. Baranzini, ed. Routledge, London, p.86
13. **Shapiro M.D., Wilcox D.W., 1996** - *Mismeasurement in the consumer price index: an evaluation*. NBER Working Paper, p.2
14. **Steindel C.** - *Are there good alternatives to the CPI?* Federal Reserve Bank of New York Current in Economics and Finance.
15. **Triplett J.E., 1975** - *The measurement of inflation: a survey of research on the accuracy of price index*, in *Analysis of inflation*, Earl P.H., Lexington Books, Lexington, p.26, 64
16. **xxx, 1996** - *Advisory Commission to Study the Consumer Price Index, Toward a More Accurate Measure of the Cost of Living: Final Report to the Senate Finance Committee*, Government Printing Office of USA, p.iii30